

ГРУПУВАННЯ ПЕРЕШКОД, ЯКІ ПОСТАЮТЬ ПРИ ПРОВАДЖЕННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Гаврась Дмитро Русланович

аспірант кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Будь-яке підприємство характеризується різними видами його економічного потенціалу. Зокрема, необхідно виділити маркетинговий [1], збутовий [2–4], виробничий [5] та інші складники сукупного економічного потенціалу суб'єктів господарювання. Особливої уваги заслуговує і потенціал покращення тих чи інших властивостей підприємств, зокрема їх стійкості та здатності до адаптації [6]. Також важливим видом наявних у підприємств економічних можливостей є потенціал ресурсозбереження [7–9], реалізація якого відображається у ресурсозберігаючій моделі розвитку [10–13] та у технологічних змінах, що відбуваються [14–18]. Зокрема, суттєвого значення для забезпечення конкурентоспроможності підприємств набуває впровадження на них енергозберігаючих та інших інвестиційних проєктів [19]. Проте, на шляху до такого впровадження постають різноманітні перешкоди [20–26].

Наявність значної кількості перешкод, що виникають у процесі реалізації підприємствами інвестиційних проєктів, зумовлює потребу в групуванні видів цих перешкод. Зокрема, зазначені перешкоди можуть бути поділені на:

1) за характером інвестиційних проєктів, що реалізуються: перешкоди, що постають при реалізації проєктів розширення виробництва традиційної продукції; перешкоди, що постають при реалізації проєктів розроблення та (або) виробництва інноваційної продукції; перешкоди, що постають при реалізації проєктів оновлення техніко-технологічної бази підприємств; перешкоди, що постають при реалізації інших інвестиційних проєктів (придбання цінних паперів, поповнення обігових коштів тощо);

2) за об'єктивністю тих причин, що зумовлюють перешкоди: перешкоди, які зумовлені об'єктивними причинами; перешкоди, які зумовлені суб'єктивними причинами;

3) за можливістю подолання відповідних перешкод: перешкоди, подолання яких є можливим; перешкоди, подолання яких на теперішній момент часу є неможливим; перешкоди, подолання яких є неможливим і у майбутньому;

4) за складністю подолання перешкод: перешкоди, подолання яких не потребує докладання суттєвих зусиль, зокрема не потребує вкладання значних фінансових ресурсів; перешкоди, подолання яких потребує докладання доволі значних зусиль; перешкоди, подолання яких потребує докладання великих зусиль.

Можливі і інші ознаки групування перешкод, які постають на шляху реалізації підприємствами інвестиційних проєктів. Серед іншого, такою ознакою можуть бути причини утворення відповідних перешкод. Зокрема, можна виділити три головні такі причини, а саме: несприятливі умови зовнішнього середовища підприємства, несприятливі умови його внутрішнього середовища, а також незадовільні техніко-

економічні характеристики інвестиційних проєктів, які плануються до впровадження. Своєю чергою, несприятливі умови внутрішнього середовища підприємства можуть стосуватися трьох головних параметрів, а саме: обсягів його ресурсів, властивостей цих ресурсів та компетенцій менеджерів стосовно управління ними.

Таким чином, можливо виділити п'ять груп перешкод на шляху реалізації інвестиційних проєктів за характером причин, які зумовлюють наявність відповідних бар'єрів, а саме: 1) несприятливість зовнішнього середовища, у якому перебувають підприємства; 2) недостатність обсягів ресурсів для реалізації підприємствами інвестиційних проєктів; 3) недостатність властивостей ресурсів підприємств для успішної реалізації проєктів; 4) нестача компетенцій власників та менеджерів з питань управління інвестиціями; 5) незадовільний рівень характеристик інвестиційних проєктів, які планують реалізувати підприємства.

Зазначене групування дає змогу деталізувати фактори, які зумовлюють наявність відповідних бар'єрів на шляху до реалізації суб'єктами господарювання інвестиційних заходів

Список використаних джерел:

1. Мороз, Л. А. & Лебідь, Т. В. (2009). Стратегічний аналіз маркетингового потенціалу підприємства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика», (649), 214–219.
2. Висоцький, А. Л. (2014). Сутність та особливості збутового потенціалу як складової частини сукупного економічного потенціалу підприємств. Науковий вісник НЛТУ України, (24.8), 225–233.
3. Ємельянов, О. Ю. (2019). Інструментарій та моделі оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств (дис. ... д-ра екон. наук). Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна.
4. Balanska, O., & Yemelyanov, O. (2021). The risk planning methodological principles for housing investment. Three Seas Economic Journal, (2(1)), 8-13. <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2021-1-2>.
5. Петрушка, Т. О., Ємельянов, О. Ю. & Курило, О. Б. (2020). Підвищення ефективності господарської діяльності як чинник економічного розвитку підприємств. Ефективна економіка, (12). http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_12_23.
6. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Lesyk, L., Havryliak, A., Yanevych, N., Kurylo, O., Bodakovskyy, V., Skoropad, I., Danylovych, T. & Petrushka, K. (2023). Assessing the Sustainability of the Consumption of Agricultural Products with Regard to a Possible Reduction in Its Imports: The Case of Countries That Import Corn and Wheat. Sustainability, (15), 9761.
7. Баландіна, І. С. (2011). Принципи формування потенціалу ресурсозбереження на підприємствах у сучасних умовах. Бізнес Інформ, (11), 141–143.
8. Бурда, В. Є. (2013). Потенціал енергозбереження та напрями використання альтернативних джерел енергії у промисловості. Економічний часопис – XXI, (1-2), 45–48.
9. Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. Економіка. Фінанси. Право, (8), 7–10.
10. Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. Економіка: реалії часу, (2 (30)), 79–84.
11. Андрусів, У. Я. & Мазур, І. М. (2017). Комплексний підхід до забезпечення раціонального використання енергетичних ресурсів. Бізнес Інформ, (1), 44–49.
12. Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. Економіст, (12), 72–75.
13. Ємельянов, О., Петрушка, Т. & Симак, А. (2022). Інноваційність економічного розвитку підприємств: сутність, види та особливості оцінювання. Економіка та суспільство, (37). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1221>.

14. Caliskan, H. K. (2015). Technological change and economic growth. *Procedia Soc. Behav. Sci.*, (195), 649–654.
15. Piva, M. & Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. *Eurasian Bus. Rev.*, (8(1)), 13–32.
16. Sredojecic, D., Cvetanovic, S. & Boskovic, G. (2016). Technological changes in economic growth theory: neoclassical, endogenous, and evolutionary-institutional approach. *Economic Themes*, (54(2)), 177–194.
17. Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Lesyk, R. & Lesyk, L. (2018). Assessment of the technological changes impact on the sustainability of state security system of Ukraine. *Sustainability*, (10(4)), 1186.
18. Козик, В. В., Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2014). Інвестиційно-інноваційний механізм забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств. *Проблеми економіки*, (1), 52–58.
19. Концеба, С. М. & Непочатенко, О. О. (2007). Енергозберігаючі технології в Україні: економічний ефект та перспективи впровадження. *Збірник наукових праць УНУС*, (63), 1–5.
20. Chai, K. H. & Yeo, C. (2012). Overcoming energy efficiency barriers through systems approach – A conceptual framework. *Energy Policy*, (46), 460–472.
21. Chiaroni, D., Chiesa, V., Franzò, S. et al. (2017). Overcoming internal barriers to industrial energy efficiency through energy audit: a case study of a large manufacturing company in the home appliances industry. *Clean Technologies and Environmental Policy*, (19), 1031–1046.
22. Kangas, H. L., Lazarevic, D. & Kivimaa, P. (2018). Technical skills, disinterest and non-functional regulation: Barriers to building energy efficiency in Finland viewed by energy service companies. *Energy Policy*, (114), 63–76.
23. Kostka, G., Moslener, U. & Andreas, J. (2013). Barriers to increasing energy efficiency: Evidence from small-and medium-sized enterprises in China. *Journal of Cleaner Production*, (57), 59–68.
24. Ємельянов, О. Ю. (2020). Оцінювання рівня ризикованості господарської діяльності підприємств агропромислового комплексу. *Агросвіт*, (19–20), 3–9.
25. Кінаш, І. А. (2015). Бар'єри на шляху впровадження енергоефективності та енергозбереження підприємств. *Сталий розвиток економіки*, (3), 185–189.
26. Севастьянов, Р. В. & Калініна, Я. Ю. (2014). Енергоефективність промислових підприємств України та бар'єри з її впровадження. *Економічний вісник ЗДІА*, (7), 144–154.